

ایجاد نکرد. این مسئله، در کنار عواملی همچون بازگشت عرضه نفت کشورهای لیبی و اکوادور و عرضه پایدار نفت از ذخایر استراتژیک نفت آمریکا، بهبود عرضه نفت خام در شش ماهه دوم سال ۲۰۲۲ را در پی داشت. بهبود عرضه نفت خام، نگرانی‌های رو به رشد در خصوص رشد اقتصادی پایین جهان، کاهش فعالیت‌های صنعتی، افزایش تورم و نهایتاً افزایش ارزش دلار آمریکا در برابر سبد ارزهای بزرگ جهان به بیشترین مقدار خود در دو دهه گذشته، از جمله مهم‌ترین دلایل روند کاهشی قیمت نفت در نیمه دوم سال ۲۰۲۲ بودند. دلایل دیگری نیز در کاهش قیمت نفت در نیمه دوم سال ۲۰۲۲ دخیل بودند که می‌توان به کاهش تقاضا در چین، افزایش موارد ابتلا به بیماری کرونا در برخی از کشورهای جهان از جمله چین در فصل سوم سال ۲۰۲۲ و مصرف کمتر از انتظار بنزین در آمریکا در فصل تابستان، اشاره نمود.

در سال ۲۰۲۲، مصرف انرژی‌های اولیه در جهان به ۶۰۷/۳ اگزا ژول^(۱) رسید که نسبت به سال ۲۰۲۱ حدود ۱/۸ درصد رشد داشت. در سال ۲۰۲۲، عرضه و تقاضای جهانی نفت خام به ترتیب ۱۰۰/۰ و ۹۹/۶ میلیون بشکه در روز بود.

در سال ۲۰۲۲، تولید گاز طبیعی جهان با ۰/۱ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۲۱ به ۴۰۴۸/۶ میلیارد متر مکعب و مصرف گاز طبیعی در جهان با ۰/۴ درصد کاهش نسبت به سال ۲۰۲۱ به ۴۰۰۸/۷ میلیارد متر مکعب رسید.

۱- هر اگزا ژول معادل ۱۰ به توان ۱۸ ژول می‌باشد.

در سال ۲۰۲۲، قیمت جهانی هر بشکه انواع نفت خام به طور متوسط حدود ۳۸/۷ تا ۴۳/۹ درصد بالاتر از مقدار مشابه در سال ۲۰۲۱ معامله شد. متوسط قیمت نفت خام سبک عربستان سعودی، سبد نفتی اوپک و سنگین ایران به ترتیب با ۴۳/۹، ۴۳/۲ و ۴۳/۲ درصد تغییر (بیشترین نرخ رشد) در مقایسه با سال ۲۰۲۱ به ۱۰۱/۶، ۱۰۰/۱ و ۹۹/۹ دلار در هر بشکه رسید. همچنین سایر انواع نفت خام شامل برنت، متوسط ایران و امارات متحده عربی به ترتیب معادل ۱۰۱/۱، ۹۸/۱ و ۹۶/۳ دلار به ازای هر بشکه معامله شد که در مقایسه با مقادیر مشابه در سال قبل از آن به ترتیب معادل ۴۲/۸، ۴۲/۵ و ۳۸/۸ درصد افزایش نشان می‌دهد.

عمده افزایش قیمت نفت در سال ۲۰۲۲، در فصل اول این سال اتفاق افتاد. این افزایش به دلایل مختلفی از جمله افزایش نگرانی‌ها در مورد اختلال در عرضه جهانی نفت متأثر از تنش‌های جغرافیای سیاسی در شرق اروپا، افزایش تقاضای جهانی نفت به دلیل کاهش همه‌گیری ویروس کرونا در جهان و نهایتاً کاهش در ذخایر نفتی تجاری کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD) برای چندین ماه پیاپی، روی داد. اما، در روندی متفاوت از نیمه اول سال ۲۰۲۲، طی نیمه دوم این سال، قیمت نفت برای شش ماه پیاپی روند کاهشی را تجربه کرد. در طرف عرضه در این دوره، نگرانی‌ها در خصوص افت عرضه نفت خام در جهان کاسته شد؛ به طوری که عرضه نفت در شرق اروپا آن طور که قبلاً پیش‌بینی می‌شد، اختلال عمده‌ای در عرضه نفت خام

۴-۱- جهان

۴-۱-۱- مصرف انرژی‌های اولیه

در سال ۲۰۲۲، مصرف انرژی‌های اولیه^(۱) در جهان به ۶۰۷/۳ اگزا ژول رسید که نسبت به سال ۲۰۲۱ معادل ۱/۸ درصد افزایش داشت. رشد مصرف انرژی‌های اولیه در سال ۲۰۲۲ (۱/۸ درصد) در مقایسه با متوسط رشد متغیر مزبور طی دوره ده ساله ۲۰۱۲-۲۱ (۱/۳ درصد)، افزایش ۰/۵ واحد درصدی را تجربه کرد. در این سال، بیشترین سهم از مصرف انرژی‌های اولیه جهان به ترتیب به چین با ۲۶/۴ درصد و آمریکا با ۱۵/۷ درصد تعلق داشت. بیشترین افزایش مصرف انرژی‌های اولیه، مربوط به منطقه خاورمیانه با رشد ۵/۴ درصد بود. مناطق آمریکای جنوبی و مرکزی و کشورهای مستقل مشترک‌المنافع به ترتیب با ۴/۸ و ۳/۰ درصد افزایش در رتبه‌های بعدی قرار گرفتند. از کل مصرف انرژی‌های اولیه در جهان در سال ۲۰۲۲، به میزان ۵۶۹/۷ اگزا ژول مربوط به کشورهای غیر اوپک و ۳۷/۶ اگزا ژول مربوط به کشورهای عضو اوپک بود. مصرف انرژی‌های اولیه در کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) در سال ۲۰۲۲ به ۲۳۳/۵ اگزا ژول رسید که در مقایسه با سال قبل از آن معادل ۰/۴ درصد افزایش نشان می‌دهد. در سال مورد بررسی، بیشترین سهم از مصرف

انرژی‌های اولیه در جهان مربوط به نفت خام (۳۱/۵ درصد) و کمترین سهم مربوط به برق‌آبی (۶/۷ درصد) و انرژی هسته‌ای (۴/۰ درصد) بود. بررسی مصرف انواع انرژی‌های اولیه به تفکیک نوع سوخت در سال ۲۰۲۲ نشان می‌دهد که هرچند در این سال سهم سوخت‌های فسیلی (شامل نفت، گاز و زغال‌سنگ) از کل منابع انرژی جهان نسبت به سال ۲۰۲۱ کاهش داشت و از ۸۲/۳ درصد به ۸۱/۹ درصد رسید اما، همچنان سهم غالب را در میان انواع انرژی به خود اختصاص داد. سهم انرژی هسته‌ای و برق‌آبی نیز در سال ۲۰۲۲ نسبت به سال ۲۰۲۱ کاهش یافت و به ترتیب از ۴/۲ و ۶/۸ درصد به ۴/۰ و ۶/۷ درصد کاهش پیدا کرد. سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در سال ۲۰۲۲ با افزایش ۰/۷ واحد درصدی نسبت به سال ۲۰۲۱ به ۷/۴ درصد رسید.

مصرف انرژی‌های اولیه در ایران در سال ۲۰۲۲ بالغ بر ۱۲/۵ اگزا ژول بود که در مقایسه با سال قبل از آن ۴/۴ درصد افزایش داشت. انرژی‌های اولیه مورد مصرف در ایران عمدتاً شامل نفت و گاز طبیعی هستند و سایر انرژی‌ها سهم قابل توجهی را در مصرف انرژی‌های اولیه ندارند. در سال ۲۰۲۲، گاز طبیعی با ۶۹/۱ درصد بیشترین سهم از مصرف انرژی‌های اولیه در ایران را به خود اختصاص داد و پس از آن نفت با سهم ۲۸/۷ درصد قرار گرفت.

جدول ۴-۱- مصرف انرژی‌های اولیه در سال ۲۰۲۲

(اگزا ژول)

نفت خام	گاز طبیعی	زغال‌سنگ	انرژی هسته‌ای	برق‌آبی	انرژی‌های تجدیدپذیر	جمع کل
۱۷۴/۹	۱۲۴/۸	۱۶۱/۳	۲۳/۹	۳۹/۸	۴۵/۱	۵۶۹/۷
۸۷/۴	۶۴/۶	۲۸/۹	۱۶/۱	۱۳/۱	۲۳/۵	۲۳۳/۵
۱۶/۸	۱۹/۵	۰/۲	۰/۲	۰/۸	۰/۱	۳۷/۶
۳/۶	۸/۶	۰/۱	۰/۱	۰/۱	۰/۰	۱۲/۵
۱۹۱/۶	۱۴۴/۳	۱۶۱/۵	۲۴/۱	۴۰/۶	۴۵/۲	۶۰۷/۳

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy

۱- شامل نفت خام، گاز طبیعی، زغال‌سنگ، برق‌آبی و انرژی هسته‌ای و انرژی‌های تجدیدپذیر می‌باشد.

۴-۱-۲- ذخایر اثبات شده نفت خام

معادل ۳۲۰/۹ میلیارد بشکه بود که ۲۰/۵ درصد از ذخایر نفت خام جهان را شامل می‌شد. سهم ایران نیز از ذخایر اثبات شده نفت خام جهان در سال ۲۰۲۲ معادل ۱۳/۳ درصد بود. منطقه خاورمیانه با ۸۷۱/۶ میلیارد بشکه، دارای بالاترین میزان ذخایر نفت خام در جهان می‌باشد. سهم این منطقه از کل ذخایر جهان ۵۵/۷ درصد می‌باشد.

ذخایر اثبات شده نفت خام جهان در سال ۲۰۲۲ معادل ۱۵۶۴/۴ میلیارد بشکه بود که نسبت به سال ۲۰۲۱ معادل ۱/۱ درصد افزایش داشت. در این سال، ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای عضو اوپک ۱۲۴۳/۵ میلیارد بشکه بود که ۷۹/۵ درصد از کل ذخایر اثبات شده نفت خام جهان را تشکیل می‌داد. میزان ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای غیر اوپک نیز

جدول ۴-۲- ذخایر اثبات شده نفت خام

(میلیارد بشکه)

	سهم (درصد)		درصد تغییر		پایان سال		
	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۰
غیر اوپک	۲۰/۵	۱۹/۷	۵/۱	۱/۲	۳۲۰/۹	۳۰۵/۳	۳۰۱/۹
کشورهای عضو OECD	۵/۰	۴/۲	۲۰/۶	۶/۷	۷۸/۸	۶۵/۴	۶۱/۳
اوپک	۷۹/۵	۸۰/۳	۰/۱	۰/۰	۱۲۴۳/۵	۱۲۴۱/۸	۱۲۴۲/۴
ایران	۱۳/۳	۱۳/۵	۰/۰	۰/۰	۲۰۸/۶	۲۰۸/۶	۲۰۸/۶
جهان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۱	۰/۲	۱۵۶۴/۴	۱۵۴۷/۲	۱۵۴۴/۲

ماخذ: بولتن آماری سالانه اوپک در سال ۲۰۲۳

۴-۱-۳- عرضه و تقاضای نفت خام

بود و تقاضای جهانی نفت خام نیز با ۲/۶ درصد افزایش به ۹۹/۶ میلیون بشکه در روز رسید.

در سال ۲۰۲۲، عرضه جهانی نفت خام با ۴/۷ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۲۱ معادل ۱۰۰/۱ میلیون بشکه در روز

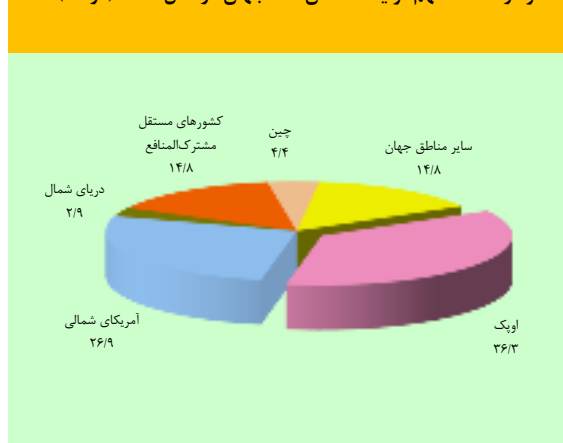
جدول ۴-۳- موازنه عرضه و تقاضای جهانی نفت خام (۱)

(میلیون بشکه در روز)

	متوسط سال ▲ ۲۰۲۱	سال ۲۰۲۲				متوسط سال ۲۰۲۲	سه ماهه اول سال ۲۰۲۳
		سه ماهه اول	سه ماهه دوم	سه ماهه سوم	سه ماهه چهارم		
عرضه	۹۵/۵	۹۹/۳	۹۸/۸	۱۰۰/۶	۱۰۱/۴	۱۰۰/۰	۱۰۲/۰
تقاضا	۹۷/۱	۹۹/۵	۹۸/۳	۹۹/۵	۱۰۱/۱	۹۹/۶	۱۰۱/۶
موازنه	-۱/۵	-۰/۲	۰/۵	۱/۱	۰/۳	۰/۴	۰/۴

ماخذ: بولتن ماهانه اوپک ماه‌های مارس و دسامبر ۲۰۲۳
۱- ارقام برآوردی می‌باشد.

نمودار ۴-۱- سهم تولیدکنندگان نفت جهان در سال ۲۰۲۲ (درصد)

در سال مورد بررسی، میانگین تولید نفت خام جهان با ۴/۴ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۲۱ به ۹۴/۳ میلیون بشکه در روز رسید. در این سال، تولید نفت کشورهای عضو اوپک با ۷/۳ درصد افزایش به ۳۴/۲ میلیون بشکه در روز رسید که ۳۶/۳ درصد از کل تولید نفت جهان را شامل می‌شد. منطقه خاورمیانه، با تولید ۳۰/۸ میلیون بشکه در روز بیشترین میزان تولید نفت را در سال ۲۰۲۲ دارا بود.

جدول ۴-۴- تولید نفت جهان (۱)

(میلیون بشکه در روز)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۱
غیر اوپک	۵۷/۸	۵۸/۴	۶۰/۰	۰/۹	۶۳/۷	۶۴/۶
کشورهای عضو OECD	۲۸/۲	۲۸/۵	۲۹/۶	۱/۰	۳۱/۴	۳۱/۶
اوپک	۳۱/۱	۳۱/۹	۳۴/۲	۲/۶	۳۶/۳	۳۵/۴
ایران	۳/۲	۳/۸	۳/۹	۱۶/۶	۴/۲	۴/۲
جهان	۸۸/۹	۹۰/۳	۹۴/۳	۱/۵	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy

۱- شامل نفت خام (Crude Oil)، پلمبه سنگ نفتی (Shale Oil)، شن‌های آغشته به نفت (Oil Sands)، میعانات (Condensates) و مایعات گاز طبیعی (NGLs) می‌باشد.

در سال ۲۰۲۲، مصرف نفت جهان به ۹۷/۷ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به سال قبل از آن ۳/۱ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال مصرف نفت ایران معادل ۳/۳ درصد نسبت به سال ۲۰۲۱ افزایش داشت. مصرف نفت در کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) در همین سال، معادل ۲/۲ درصد افزایش یافت. مقایسه آمار تولید و مصرف نفت این گروه نشان می‌دهد که حدود ۳۳/۹ درصد از مصرف آنها در سال ۲۰۲۲ از طریق واردات تامین شده است.

جدول ۴-۵- مصرف نفت جهان (۱)

(میلیون بشکه در روز)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۱
غیر اوپک	۸۱/۷	۸۶/۵	۸۸/۹	۶/۰	۹۱/۰	۹۱/۴
کشورهای عضو OECD	۴۰/۹	۴۳/۸	۴۴/۸	۷/۱	۴۵/۸	۴۶/۲
اوپک (۲)	۷/۸	۸/۲	۸/۸	۵/۴	۹/۰	۸/۶
ایران	۱/۷	۱/۸	۱/۹	۴/۱	۱/۹	۱/۹
جهان	۸۹/۴	۹۴/۷	۹۷/۷	۵/۹	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy

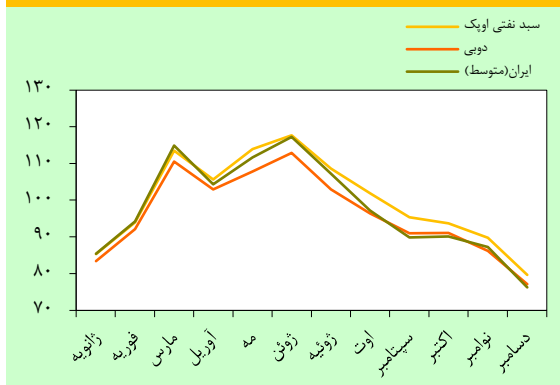
۱- شامل تقاضای داخلی نفت خام، سوخت‌های هوایی و دریایی، سوخت پالایشگاه‌ها و ضایعات نفتی می‌باشد. مصرف سوخت اتانول و بیودیزل را نیز شامل می‌شود.

۲- نیجریه، لیبی، آنگولا، گابن و گینه استوایی را شامل نمی‌شود.

۴-۱-۴ روند قیمت نفت خام

در سال ۲۰۲۲، به دلایل مختلفی همچون افزایش نگرانی‌ها در مورد اختلال در عرضه جهانی نفت تحت‌تاثیر تنش‌های جغرافیای سیاسی در شرق اروپا، افزایش تقاضای جهانی نفت به دلیل کاهش بیماری کرونا در جهان و در نهایت کاهش در ذخایر نفتی تجاری کشورهای سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD) برای چندین ماه پیاپی، قیمت انواع نفت نسبت به سال ۲۰۲۱ با افزایش همراه بود؛ به طوری که در این سال، متوسط قیمت نفت خام برنت و وست تگزاس اینترمدیت به ترتیب با ۴۲/۵ و ۳۸/۵ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۲۱ به ۱۰۰/۹ و ۹۴/۴ دلار در

نمودار ۴-۲- متوسط قیمت های تکمحموله ای برخی از انواع نفت خام طی سال ۲۰۲۲ (بشکه - دلار)

هر بشکه رسید. متوسط قیمت هر بشکه نفت خام ایران نیز با ۴۲/۳ درصد افزایش از ۶۸/۹ دلار در هر بشکه در سال ۲۰۲۱ به ۹۸/۰ دلار در هر بشکه در سال ۲۰۲۲ رسید.

میانگین قیمت هر بشکه سبد نفتی اوپک در سال ۲۰۲۲، معادل ۹۹/۹ دلار بود که در مقایسه با سال ۲۰۲۱ معادل ۴۲/۹ درصد افزایش داشت. در سه ماهه اول سال ۲۰۲۳، هر بشکه سبد نفتی اوپک به طور متوسط معادل ۸۰/۷ دلار معامله شد که ۸/۰ درصد کمتر از رقم مشابه در فصل چهارم سال ۲۰۲۲ بود.

جدول ۴-۶- متوسط قیمت های نقدی (Spot) برخی از انواع نفت خام

(بشکه - دلار)

مشخصات	متوسط سال ۲۰۲۱	سال ۲۰۲۲				متوسط سال ۲۰۲۲	سه ماهه اول سال ۲۰۲۳
		سه ماهه اول	سه ماهه دوم	سه ماهه سوم	سه ماهه چهارم		
ایران متوسط	۶۸/۹	۹۸/۲	۱۱۱/۱	۹۸/۱	۸۴/۵	۹۸/۰	۷۸/۹
سبد نفتی اوپک (۱)	-	۹۷/۶	۱۱۲/۴	۱۰۱/۹	۸۷/۷	۹۹/۹	۸۰/۷
انگلیس برنت	۷۰/۸	۱۰۱/۱	۱۱۳/۷	۱۰۰/۷	۸۸/۲	۱۰۰/۹	۸۱/۲
آمریکا WTI	۶۸/۲	۹۴/۵	۱۰۸/۷	۹۱/۹	۸۲/۶	۹۴/۴	۷۶/۱

ماخذ: گزارش سالانه اوپک در سال ۲۰۲۲

۱- شامل نفت خام های سبک عربستان سعودی، سبک بصره عراق، مری ونزوئلا، سبک بونی نیجریه، اس سیدر لیبی، سنگین ایران، صادراتی کویت، موبران امارات متحده عربی، مخلوط صحاران الجزایر، گراسول آنگولا، زفیرو گینه، دینو کونگو و سبک رای گابن می باشد.

۴-۱-۵- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

در سال ۲۰۲۲، ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان به ۲۱۰/۱ هزار میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال ۲۰۲۱ معادل ۲/۴ درصد افزایش داشت. در این سال، کشورهای غیر اوپک با ذخایر ۱۳۴/۹ هزار میلیارد متر مکعب از ذخایر گاز جهان، سهم ۶۴/۲ درصدی از کل ذخایر جهان را به خود

اختصاص دادند که از این میزان ۲۵/۱ هزار میلیارد متر مکعب به کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی و توسعه (OECD) اختصاص داشت. همچنین در سال ۲۰۲۲، کشورهای عضو اوپک ۷۵/۱ هزار میلیارد متر مکعب (۳۵/۸ درصد) و ایران ۳۴/۰ هزار میلیارد متر مکعب (۱۶/۲ درصد) از ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان را در اختیار داشتند.

جدول ۴-۷- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان

(هزار میلیارد متر مکعب)

	پایان سال			درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۰	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۱
غیر اوپک	۱۳۱/۷	۱۳۰/۹	۱۳۴/۹	-۰/۶	۳/۱	۶۳/۸	۶۴/۲
کشورهای عضو OECD	۲۲/۰	۲۱/۲	۲۵/۱	-۳/۳	۱۷/۹	۱۰/۴	۱۱/۹
اوپک	۷۳/۷	۷۴/۲	۷۵/۱	۰/۸	۱/۲	۳۶/۲	۳۵/۸
ایران	۳۴/۰	۳۴/۰	۳۴/۰	۰/۰	۰/۰	۱۶/۶	۱۶/۲
جهان	۲۰۵/۳	۲۰۵/۲	۲۱۰/۱	-۰/۱	۲/۴	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: بولتن آماری سالانه اوپک در سال ۲۰۲۳

۴-۱-۶- تولید گاز طبیعی^(۱)

طبیعی (سهام ۸۴/۵ درصد) و کشورهای عضو اوپک با تولید ۶۲۹/۵ میلیارد متر مکعب، بقیه (سهام ۱۵/۵ درصد) تولید گاز طبیعی جهان را به خود اختصاص دادند. ایران نیز با تولید ۲۴۷/۷ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی، دارای سهمی معادل ۶/۱ درصد بود.

در سال ۲۰۲۲، تولید گاز طبیعی جهان با ۰/۱ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۲۱ به ۴۰۴۸/۶ میلیارد متر مکعب رسید. کشورهای غیر اوپک با تولید ۳۴۱۹/۱ میلیارد متر مکعب گاز

جدول ۴-۸- تولید گاز طبیعی جهان

(میلیارد متر مکعب)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۱
غیر اوپک	۳۲۷۹/۳	۳۴۱۵/۲	۳۴۱۹/۱	۴/۱	۸۴/۵	۸۴/۵
کشورهای عضو OECD	۱۴۹۷/۳	۱۵۱۸/۰	۱۵۹۹/۶	۱/۴	۳۹/۵	۳۷/۵
اوپک	۵۸۶/۹	۶۲۸/۵	۶۲۹/۵	۷/۱	۱۵/۵	۱۵/۵
ایران	۲۳۵/۸	۲۴۲/۸	۲۴۷/۷	۳/۰	۶/۱	۶/۰
جهان	۳۸۶۶/۲	۴۰۴۳/۷	۴۰۴۸/۶	۴/۶	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy

۴-۱-۷- مصرف گاز طبیعی

رسید که ۴۴/۷ درصد از مصرف جهان را تشکیل می‌داد. مصرف کشورهای غیر اوپک و کشورهای عضو اوپک به ترتیب به ۳۴۶۷/۰ و ۵۴۱/۷ میلیارد متر مکعب رسید. در این سال، مصرف گاز طبیعی ایران با ۴/۳ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۲۱ معادل ۲۳۹/۴ میلیارد متر مکعب بود.

در سال ۲۰۲۲، مصرف گاز طبیعی در جهان به ۴۰۰۸/۷ میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال ۲۰۲۱ معادل ۰/۴ درصد کاهش نشان می‌دهد. در این سال، مصرف کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) با ۰/۸ درصد کاهش نسبت به سال ۲۰۲۱ به ۱۷۹۳/۳ میلیارد متر مکعب

جدول ۴-۹- مصرف گاز طبیعی در جهان

(میلیارد متر مکعب)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۱
غیر اوپک	۳۳۵۲/۴	۳۵۰۲/۰	۳۴۶۷/۰	۴/۵	۸۶/۵	۸۷/۰
کشورهای عضو OECD	۱۷۷۰/۸	۱۸۰۸/۱	۱۷۹۳/۳	۲/۱	۴۴/۷	۴۴/۹
اوپک	۵۱۹/۰	۵۲۱/۹	۵۴۱/۷	۰/۶	۱۳/۵	۱۳/۰
ایران (۱)	۲۳۶/۸	۲۲۹/۵	۲۳۹/۴	-۳/۱	۶/۰	۵/۷
جهان	۳۸۷۱/۴	۴۰۲۳/۹	۴۰۰۸/۷	۳/۹	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy

۱- اختلاف میان تولید و مصرف گاز طبیعی عمدتاً مربوط به صادرات و واردات گاز طبیعی است.

۴-۲- اوپک

۴-۲-۱- مصرف انرژی‌های اولیه

می‌گیرند و کمترین میزان مصرف در میان انواع انرژی‌های اولیه مربوط به انرژی هسته‌ای، انرژی‌های تجدیدپذیر و زغال سنگ است. اعضای خاورمیانه‌ای این سازمان (شامل عربستان سعودی، ایران، عراق، کویت، امارات متحده عربی) با ۳۲/۶ اگزا ژول، مصرف بیشتری را نسبت به سایر اعضا (ونزوئلا و الجزایر) داشتند. ایران با ۱۲/۵ اگزا ژول بیشترین میزان مصرف و عربستان سعودی با ۱۱/۳ اگزا ژول، دومین رتبه را در بین کشورهای اوپک داشتند.

در سال ۲۰۲۲، مصرف انرژی‌های اولیه در کشورهای عضو اوپک معادل ۳۷/۶ اگزا ژول بود. انرژی‌های اولیه مصرفی کشورهای عضو اوپک عمدتاً شامل نفت خام و گاز طبیعی است. سایر انرژی‌های اولیه به میزان بسیار محدود مورد استفاده قرار

۱- تولید مورد اشاره در این بخش، تولید تجاری بوده و مقادیر گاز تولید شده مصرفی را نیز شامل می‌شود.

جدول ۴-۱۰- مصرف انرژی‌های اولیه در کشورهای عضو اوپک در سال ۲۰۲۲ (۱)

(اکزا ژول)

نفت خام	گاز طبیعی	زغال سنگ	انرژی هسته‌ای	برق آبی	انرژی‌های تجدیدپذیر	جمع کل
۱۵/۳	۱۶/۶	۰/۲	۰/۲	۰/۲	۰/۱	۳۲/۶
عربستان سعودی	۷/۱	—	—	—	—	۱۱/۳
ایران	۳/۶	۰/۱	۰/۱	۰/۱	—	۱۲/۵
عراق	۱/۷	—	—	—	—	۲/۴
کویت	۰/۸	—	—	—	—	۱/۶
امارات متحده عربی	۲/۱	۰/۱	۰/۲	—	—	۴/۹
سایر اعضا	۱/۵	۲/۹	۰/۰	۰/۶	۰/۰	۵/۰
اوپک	۱۶/۸	۱۹/۵	۰/۲	۰/۲	۰/۱	۳۷/۶

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy. ۱- نیجریه، لیبی، گابن، گینه استوایی، جمهوری کنگو و آنگولا را شامل نمی‌شود.

۴-۲-۲- ذخایر اثبات شده نفت خام

۳۰۳/۲ میلیارد بشکه و پس از آن به عربستان سعودی با ۲۶۷/۲ میلیارد بشکه تعلق داشت. کشور ایران، از لحاظ ذخایر نفتی با ۲۰۸/۶ میلیارد بشکه، رتبه سوم را در بین کشورهای عضو اوپک داشت.

در سال ۲۰۲۲، ذخایر نفت خام اوپک به ۱۲۴۳/۵ میلیارد بشکه رسید که نسبت به سال ۲۰۲۱ معادل ۰/۱ درصد رشد داشت. در بین اعضای اوپک، بیشترین ذخایر به ونزوئلا با

جدول ۴-۱۱- ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای عضو اوپک

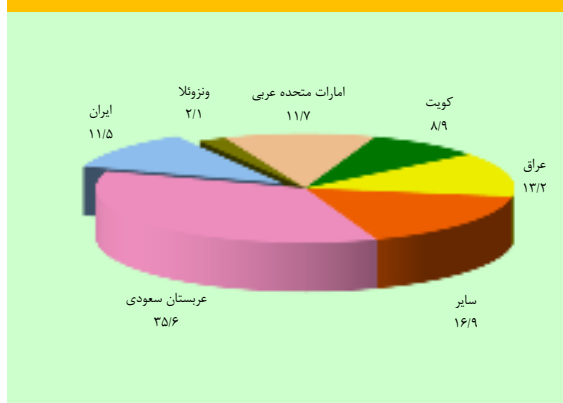
(میلیارد بشکه)

اعضای خاورمیانه	پایان سال			درصد تغییر		سهم (درصد)
	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۰	۲۰۲۲	۲۰۲۱	
عربستان سعودی	۸۲۹/۲	۸۳۳/۳	۸۳۵/۳	۰/۵	۰/۲	۶۷/۲
ایران	۲۶۷/۱	۲۶۷/۲	۲۶۷/۲	۰/۰	۰/۰	۲۱/۵
عراق	۲۰۸/۶	۲۰۸/۶	۲۰۸/۶	۰/۰	۰/۰	۱۶/۸
کویت	۱۴۵/۰	۱۴۵/۰	۱۴۵/۰	۰/۰	۰/۰	۱۱/۷
امارات متحده عربی	۱۰۱/۵	۱۰۱/۵	۱۰۱/۵	۰/۰	۰/۰	۸/۲
سایر اعضا	۱۰۷/۰	۱۱۱/۰	۱۱۳/۰	۳/۷	۱/۸	۹/۱
سایر اعضا	۴۱۳/۲	۴۰۸/۵	۴۰۸/۲	-۱/۱	-۰/۱	۳۲/۸
ونزوئلا	۳۰۳/۶	۳۰۳/۵	۳۰۳/۲	۰/۰	-۰/۱	۲۴/۴
اوپک	۱۲۴۲/۴	۱۲۴۱/۸	۱۲۴۳/۵	۰/۰	۰/۱	۱۰۰/۰

ماخذ: بولتن آماری سالانه اوپک در سال ۲۰۲۳

۴-۲-۳- تولید نفت

نمودار ۴-۳- سهم تولیدکنندگان نفت اوپک در سال ۲۰۲۲ (درصد)

در سال ۲۰۲۲، میانگین تولید نفت اوپک با ۷/۳ درصد افزایش (معادل ۲/۳ میلیون بشکه در روز) نسبت به سال ۲۰۲۱ به ۳۴/۲ میلیون بشکه در روز رسید. در این سال، تولید اعضای خاورمیانه‌ای اوپک با ۱۰/۱ درصد افزایش (معادل ۲/۵ میلیون بشکه در روز) به ۲۷/۷ میلیون بشکه در روز و تولید سایر اعضا با ۳/۳ درصد کاهش به ۶/۵ میلیون بشکه در روز رسید. بیشترین میزان تولید اوپک توسط عربستان سعودی با ۱۲/۲ میلیون بشکه در روز و سهمی معادل ۳۵/۶ درصد صورت گرفت.

جدول ۴-۱۲- تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک (۱)

(میلیون بشکه در روز)

سال	درصد تغییر		سهام (درصد)	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۰	
	۲۰۲۲	۲۰۲۱					
اعضای خاورمیانه	۲۷/۷	۱/۶	۱۰/۱	۷۸/۸	۸۰/۹	۲۴/۸	
عربستان سعودی	۱۲/۲	-۰/۸	۱۱/۳	۳۴/۳	۳۵/۶	۱۱/۰	
ایران	۳/۹	۱۶/۶	۴/۸	۱۱/۸	۱۱/۵	۳/۲	
عراق	۴/۵	-۰/۳	۱۰/۲	۱۲/۸	۱۳/۲	۴/۱	
کویت	۳/۰	-۰/۵	۱۲/۲	۸/۵	۸/۹	۲/۷	
امارات متحده عربی	۴/۰	-۱/۱	۱۰/۴	۱۱/۴	۱۱/۷	۳/۷	
سایر اعضا	۶/۵	۶/۹	-۳/۳	۲۱/۲	۱۹/۱	۶/۳	
اوپک	۳۴/۲	۲/۶	۷/۳	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۱/۱	

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy.

۱- شامل نفت خام (Crude Oil)، پلمبه سنگ نفتی (Shale Oil)، شن‌های آغشته به نفت (Oil Sands)، میعانات (Condensates) و مایعات گاز طبیعی (NGLs) می‌باشد.

۴-۲-۴- اجلاس اوپک

ثبات در بازار نفت، در سی و سومین اجلاس وزرای کشورهای عضو اوپک و غیر اوپک (اوپک پلاس)، مصوب گردید تا منشور همکاری تولیدکنندگان اوپک و غیر اوپک^(۶) تا پایان سال ۲۰۲۳ تمدید گردد.

۴-۲-۵- مصرف نفت

در سال ۲۰۲۲ میانگین مصرف نفت در کشورهای عضو اوپک^(۷) با ۷/۴ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۲۱ به حدود ۸/۸ میلیون بشکه در روز رسید. بیشترین و کمترین میزان مصرف نفت اوپک به ترتیب مربوط به عربستان سعودی با ۳/۹ میلیون بشکه در روز و نروژ با ۳۱۰/۳ هزار بشکه در روز می‌باشد. مصرف نفت در ایران در سال ۲۰۲۲ حدود ۱/۹ میلیون بشکه در روز گزارش شد که ۲۱/۱ درصد از کل مصرف اوپک را تشکیل می‌دهد.

در اجلاس یکصد و هشتاد و سوم اوپک که در ۱۱ فروردین ۱۴۰۱ (۳۱ مارس ۲۰۲۲) برگزار گردید، موسسات وود مکنزی^(۱) و ریستاد انرژی^(۲) جایگزین آژانس بین‌المللی انرژی^(۳) در ارزیابی تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک شدند. اجلاس یکصد و هشتاد و چهارم اوپک نیز در ۹ تیر ۱۴۰۱ (۳۰ ژوئن ۲۰۲۲) با تأکید بر نقش اوپک در ثبات و امنیت بازار نفت برگزار شد. در سال ۲۰۲۲، همچنین ۱۱ جلسه (جلسات ۲۴ تا ۳۴) در سطح وزرای نفت کشورهای عضو اوپک و غیر اوپک^(۴) (اوپک پلاس)^(۵) در پاسخ به عدم اطمینان‌های موجود در بازار برگزار گردید که در آنها موضوعات مختلف از جمله توافق در خصوص میزان تولید نفت خام مطرح شد. همچنین در راستای

جدول ۴-۱۳- مصرف نفت خام کشورهای عضو اوپک (۱)

(میلیون بشکه در روز)

سال	درصد تغییر		سهام (درصد)	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۰	
	۲۰۲۲	۲۰۲۱					
اعضای خاورمیانه	۸/۱	۵/۴	۷/۰	۹۲/۰	۹۱/۷	۷/۱	
عربستان سعودی	۳/۹	۴/۷	۷/۱	۴۴/۰	۴۳/۸	۳/۴	
ایران	۱/۹	۴/۱	۳/۳	۲۱/۹	۲۱/۱	۱/۷	
عراق	۰/۸	۱۲/۱	۱۲/۳	۹/۰	۹/۴	۰/۷	
کویت	۰/۴	۳/۰	-۴/۰	۵/۳	۴/۸	۰/۴	
امارات متحده عربی	۱/۱	۶/۲	۱۴/۹	۱۱/۸	۱۲/۶	۰/۹	
سایر اعضا	۰/۷	۶/۰	۱۱/۷	۸/۰	۸/۳	۰/۶	
اوپک (۲)	۸/۸	۵/۴	۷/۴	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۷/۸	

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy.

۱- شامل تقاضای داخلی نفت خام، سوخت‌های هوایی و دریایی، سوخت پالایشگاه‌ها و ضایعات نفتی می‌باشد.

۲- نیجریه، لیبی، آنگولا، گابن، گینه استوایی و جمهوری کنگو را شامل نمی‌شود.

۱- Wood Mackenzie

۲- Rystad Energy

۳- International Energy Agency (IEA)

۴- OPEC and non-OPEC Ministerial Meeting

۵- کشورهای آذربایجان، بحرین، برونی، قزاقستان، مالزی، مکزیک، عمان، روسیه، سودان و سودان جنوبی به همراه اعضای اوپک، اوپک پلاس را تشکیل می‌دهند.

۶- Declaration of Cooperation (DoC) of OPEC and non-OPEC Oil Producing Countries

۷- نیجریه، لیبی، آنگولا، گابن، گینه استوایی و جمهوری کنگو را شامل نمی‌شود.

۴-۲-۶- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی اوپک در سال ۲۰۲۲ به ۷۵/۱ هزار میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال ۲۰۲۱ به میزان ۱/۲ درصد افزایش داشت. ایران و عربستان سعودی به بیشترین ذخایر اثبات شده گاز طبیعی در بین کشورهای عضو اوپک بودند.

جدول ۴-۱۴- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک (هزار میلیارد متر مکعب)

	پایان سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۱
اعضای خاورمیانه	۵۵/۷	۵۶/۲	۵۷/۲	۱/۰	۱/۸	۷۵/۷
عربستان سعودی	۸/۴	۸/۵	۹/۵	۰/۸	۱۱/۸	۱۱/۵
ایران	۳۴/۰	۳۴/۰	۳۴/۰	۰/۰	۰/۰	۴۵/۸
عراق	۳/۷	۳/۷	۳/۷	۰/۰	۰/۰	۵/۰
کویت	۱/۸	۱/۸	۱/۸	۰/۰	۰/۰	۲/۴
امارات متحده عربی	۷/۷	۸/۲	۸/۲	۶/۱	۰/۱	۱۱/۰
سایر اعضا	۱۸/۰	۱۸/۰	۱۷/۹	۰/۳	-۰/۸	۲۴/۳
اوپک (۱)	۷۳/۷	۷۴/۲	۷۵/۱	۰/۸	۱/۲	۱۰۰/۰

۱- آنگولا، گابن، گینه استوایی و جمهوری کنگو را شامل نمی‌شود.

ماخذ: بولتن آماری سالانه اوپک در سال ۲۰۲۳

۴-۲-۷- تولید گاز طبیعی^(۱)

در سال ۲۰۲۲، تولید گاز طبیعی اعضای خاورمیانه‌ای اوپک با ۲/۲ درصد رشد نسبت به سال ۲۰۲۱ به ۴۴۱/۱ میلیارد متر مکعب رسید. بیشترین تولید گاز طبیعی اوپک مربوط به ایران با ۲۴۷/۷ میلیارد متر مکعب بود که ۳۹/۴ درصد از کل تولید اوپک را به خود اختصاص داد. عربستان سعودی نیز با تولید ۱۱۶/۷ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی و با سهم ۱۸/۵ درصدی از کل تولید اوپک، در مقام دوم قرار داشت. تولید گاز طبیعی اوپک در سال ۲۰۲۲ در مقایسه با سال قبل از آن با ۰/۲ درصد افزایش به ۶۲۹/۵ میلیارد متر مکعب رسید.

جدول ۴-۱۵- تولید گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک (میلیارد متر مکعب)

	سال		درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۱
اعضای خاورمیانه	۴۲۱/۸	۴۳۱/۶	۴۴۱/۱	۲/۳	۲/۲	۶۸/۷
عربستان سعودی	۱۱۳/۱	۱۱۴/۵	۱۱۶/۷	۱/۲	۲/۰	۱۸/۲
ایران	۲۳۵/۸	۲۴۲/۸	۲۴۷/۷	۳/۰	۲/۰	۳۸/۶
عراق	۷/۰	۹/۱	۹/۳	۳۰/۰	۲/۰	۱/۴
کویت	۱۲/۲	۱۲/۱	۱۳/۲	-۱/۲	۹/۱	۱/۹
امارات متحده عربی	۵۳/۷	۵۳/۱	۵۴/۲	-۱/۱	۲/۰	۸/۵
سایر اعضا	۱۶۵/۱	۱۹۶/۹	۱۸۸/۴	۱۹/۲	-۴/۳	۳۱/۳
اوپک (۱)	۵۸۶/۹	۶۲۸/۵	۶۲۹/۵	۷/۱	۰/۲	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy

۱- آنگولا، گابن، گینه استوایی و جمهوری کنگو را شامل نمی‌شود.

۱- تولید مورد اشاره در این بخش، تولید تجاری بوده و مقادیر گاز تولید شده مصرفی را نیز شامل می‌شود.

۴-۲-۸- مصرف گاز طبیعی

در سال ۲۰۲۲، مصرف گاز طبیعی اوپک با ۳/۸ درصد رشد نسبت به سال ۲۰۲۱ به ۵۴۱/۷ میلیارد متر مکعب رسید. مصرف گاز طبیعی اعضای خاورمیانه‌ای اوپک در سال مذکور حدود ۴۶۲/۳ میلیارد متر مکعب، معادل ۸۵/۳ درصد از مصرف کل اعضا بود که سهم آن نسبت به سال قبل از آن به میزان ۰/۱ واحد درصد کاهش داشت.

جدول ۴-۱۶- مصرف گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک (۱)

(میلیارد متر مکعب)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد)
	۲۰۲۲	۲۰۲۱	
اعضای خاورمیانه	۴۵۴/۱	۴۴۵/۷	۴۶۲/۳
عربستان سعودی	۱۱۳/۱	۱۱۴/۵	۱۱۶/۷
ایران	۲۳۶/۸	۲۲۹/۵	۲۳۹/۴
عراق	۱۸/۵	۱۶/۴	۱۸/۴
کویت	۱۷/۹	۱۹/۸	۲۱/۷
امارات متحده عربی	۶۷/۹	۶۵/۵	۶۶/۱
سایر اعضا	۶۴/۹	۷۶/۲	۷۹/۴
اوپک	۵۱۹/۰	۵۲۱/۹	۵۴۱/۷
	۰/۶	۳/۸	۱۰۰/۰
	۱۰۰/۰	۱۴/۶	۱۴/۷

۱- نیجریه، لیبی، آنگولا، گابن، گینه استوایی و جمهوری کنگو را شامل نمی‌شود.

ماخذ: نشریه آماری ۲۰۲۴، Energy Institute, Statistical Review of World Energy

۴-۳-۱- ایران

۴-۳-۱- گاز طبیعی

۴۱/۵ درصد (معادل ۱۵۲/۶ میلیارد کیلو وات ساعت) و ۱۵/۶ درصد (معادل ۵۷/۲ میلیارد کیلو وات ساعت) به لحاظ میزان تولید جایگاه اول و دوم در میان انواع نیروگاه‌های تولید برق کشور را به خود اختصاص دادند. در سال ۱۴۰۱، تولید برق نیروگاه‌های بخش خصوصی معادل ۲/۸ درصد و نیروگاه‌های تحت مدیریت وزارت نیرو معادل ۴/۰ درصد در مقایسه با سال قبل از آن افزایش یافت.

در سال ۱۴۰۱، مصرف برق با ۳/۳ درصد رشد نسبت به سال ۱۴۰۰ به ۳۱۶/۶ میلیارد کیلو وات ساعت رسید. در این سال، بخش تجاری و عمومی هر دو با ۷/۶ درصد تغییر، بیشترین میزان افزایش مصرف را تجربه کردند؛ این در حالی است که سایر بخش‌ها به تفکیک صنعتی، خانگی، کشاورزی و روشنایی معابر، به ترتیب معادل ۴/۹، ۰/۲، ۲/۸ و ۲/۱- درصد تغییر در مصرف را تجربه کردند. بخش‌های صنعتی و خانگی به ترتیب با اختصاص سهم ۳۶/۵ و ۳۱/۰ درصدی، پرمصرف‌ترین‌های برق کشور در این سال بودند.

در سال ۱۴۰۱، مصرف داخلی گاز طبیعی کشور به ۲۴۱/۰ میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال قبل از آن ۱/۳ درصد افزایش نشان می‌دهد. در سال مورد بررسی، سهم مصرف بخش خانگی، تجاری و صنعتی ۵۰/۵ درصد، نیروگاه‌ها ۲۹/۶ درصد و صنایع عمده ۱۹/۹ درصد بود.

۴-۳-۲- برق

در سال ۱۴۰۱، تولید برق کشور با ۳/۲ درصد رشد نسبت به سال ۱۴۰۰ به ۳۶۷/۴ میلیارد کیلو وات ساعت رسید. از کل برق تولید شده در کشور معادل ۲۲۸/۶ میلیارد کیلو وات ساعت (۶۲/۲ درصد) به نیروگاه‌های بخش خصوصی، ۱۳۲/۱ میلیارد کیلو وات ساعت (۳۵/۹ درصد) به نیروگاه‌های تحت مدیریت وزارت نیرو و معادل ۶/۷ میلیارد کیلو وات ساعت (۱/۸ درصد) به صنایع بزرگ اختصاص داشت.

در سال مورد بررسی، نیروگاه‌های چرخه ترکیبی بخش خصوصی و نیروگاه‌های بخاری وزارت نیرو به ترتیب با تولید

